

Beslissing samenwerking met herkomstland Bulgarije

////////////////////////////////////
Datum: 28/11/2023

Auteur: VCA

Onderwerp: Beslissing samenwerking met herkomstland Bulgarije
////////////////////////////////////

1. Situering

Het Vlaamse Regeerakkoord voorziet dat de Vlaamse Regering de huidige praktijken rond interlandelijke adoptie grondig onderzoekt en maatregelen neemt om interlandelijke adopties naar Vlaanderen te verbeteren.

Naar aanleiding van het eindrapport¹ van het expertenpanel inzake interlandelijke adoptie formuleerde de Vlaamse Regering op 17 september 2021² een aantal krijtlijnen voor de verdere aanpak, zowel voor wat betreft de toekomst van interlandelijke adoptie, als voor het omgaan met wantoestanden uit het verleden.

Een van deze krijtlijnen betreft het versterken van partnerschappen met herkomstlanden. Uit de mededeling aan de Vlaamse Regering van 17 september (VR 2021 1709 MED.0315/1): *Om de kansen voor kinderen te vergroten op een gepaste thuis en tegelijk ook het risico op mistoestanden nog sterker uit te sluiten, wil de Vlaamse regering de samenwerking op niveau van de naties (aankomstland – herkomstland) versterken. Vlaanderen zal ter plaatse gaan naar de landen waarmee, na risicoanalyse, samengewerkt kan worden of nieuwe samenwerking kan worden gezocht om te komen tot intense samenwerkingsafspraken. Daarbij hoort dat bij zo'n doorstart of opstart heel goed wordt uitgelegd hoe Vlaanderen wil werken, welke kandidaat-adoptieouders Vlaanderen heeft, voor welke kindprofielen, etc. Op kindniveau wordt het systeem vervolgens gestuurd door de vraag van de herkomstlanden om binnen de gemaakte afspraken kinderen te plaatsen. We verankeren deze werkwijze waarrond vandaag al goede praktijken met een aantal herkomstlanden bestaan in de werking van interlandelijke adoptie.*

De Vlaamse Regering vroeg aan het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) om het kader voor bovenstaande risicoanalyse uit te werken en ter validatie voor te leggen aan de Vlaamse Regering. De criteria voor het beslissingskader interlandelijke adoptie werden door de Vlaamse Regering vastgelegd op 10 december 2021³.

Het beslissingskader werd in concreto verder uitgewerkt en dient als basis voor het screenen van alle huidige samenwerkingen met herkomstlanden inzake interlandelijke adoptie.

Voor het aanleveren van informatie en advies werkt VCA voor iedere screening samen met drie onafhankelijke organisaties met internationale expertise in alternatieve jeugdzorg, jeugdbeschermingsmaatregelen en kinderrechten. Het gaat om International Social Service⁴ (ISS), Child Identity Protection⁵ (CHIP) en UNICEF⁶.

Daarnaast werd ook input gevraagd aan de bevoegde autoriteit in het desbetreffende herkomstland, aan de interlandelijke adoptiediensten en aan de Federale Centrale Autoriteit (FCA).

Aan de hand van de verzamelde input worden alle huidige samenwerkingen op basis van een kleurencode geëvalueerd door twee stakeholders: geadopteerden en de huidige interlandelijke adoptiediensten.

¹ <https://www.opgroeien.be/nieuws-en-pers/nieuws/rapport-expertenpanel-interlandelijke-adoptie-in-vlaanderen>

² <https://beslissingenvlaamse regering.vlaanderen.be/document-view/61404C18364ED90008000178>

³ <https://www.opgroeien.be/nieuws-en-pers/nieuws/nieuw-beslissingskader-voor-interlandelijke-adoptie>

⁴ <https://www.iss-ssi.org/index.php/en/>

⁵ <https://www.child-identity.org/en/>

⁶ <https://www.unicef.org/>

VCA zal op basis van het geheel een finale beslissing nemen en kan, in geval van twijfel, bijkomend beroep doen op een expert in de kinderrechten.

VCA kan hierbij drie mogelijke beslissingen nemen:

1. Samenwerking met herkomstland is positief

Indien de samenwerking met het herkomstland positief is beslist, loopt de volledige samenwerking door. Er worden wel werkbezoeken gepland om verdere afspraken te maken rond een werking afgestemd op de krijtlijn "Partnerschappen met herkomstlanden versterken", zoals beslist door de Vlaamse Regering.

2. Samenwerking met herkomstland wordt onmiddellijk stopgezet

Na screening van de huidige samenwerkingen zal met een aantal herkomstlanden geen samenwerking meer mogelijk zijn. De dossiers van de kandidaat-adoptanten die al een lopende kindtoewijzing hebben, worden verder afgewerkt volgens het huidige systeem. De andere kandidaat-adoptanten kunnen zich heroriënteren naar de herkomstlanden waar Vlaanderen nog wel verder mee samenwerkt. Transparante communicatie naar de betrokkenen is dan essentieel.

3. Samenwerking met herkomstland vraagt meer verduidelijking via werkbezoek

Na screening van het herkomstland wordt een werkbezoek gepland om meer duidelijkheid te creëren rond toekomstige samenwerking. De samenwerking loopt onverminderd door tot na verduidelijking via het werkbezoek en definitieve beslissing door VCA.

2. Beoordeling huidige samenwerking interlandelijke adoptie met Bulgarije

De beoordeling gebeurt op basis van het ingevulde "Decision framework for intercountry adoption from Bulgaria", dat u in bijlage vindt. Dit document omschrijft in detail de verschillende beoordelingscriteria. Het maakt integraal deel uit van de beoordeling en beslissing door VCA.

1. Algemene situatie in het land van herkomst

Veiligheidssituatie

Voor reizen naar Bulgarije gelden, behoudens de normale veiligheidsvoorschriften, geen specifieke adviezen. ([Reizen naar Bulgarije: Reisadvies | FOD Buitenlandse Zaken - Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking \(belgium.be\)](#)).

→ **De veiligheid ter plaatse is voldoende.**

Corruptieindex

Bulgarije heeft een Corruption Perceptions Index van 43 op 100 in 2022 ([Bulgaria - Transparency.org](#)). Bulgarije wordt beschouwd als het meest corrupte EU-land. 48% van de bevolking oordeelt in 2021 dat corruptie is gestegen het afgelopen jaar.

In 2020 en 2021 waren er zware beschuldigingen van corruptie aan het adres van de toenmalige eerste minister. In 2022 werd een nieuwe Bulgaarse regering geïnstalleerd met de leider van een nieuwe partij als eerste minister.

→ **Er is veel corruptie in Bulgarije.**

Politieke stabiliteit

Bulgarije staat op de 76ste plaats (op 194 landen) op de 'political stability index'.

[Political stability by country, around the world | TheGlobalEconomy.com](#)

Bulgarije staat op de 60ste plaats (op 140 landen) op de WJP Rule of Law Index. [WJP Rule of Law Index | Bulgaria Insights \(worldjusticeproject.org\)](#)

→ **Bulgarije is een politiek vrij stabiel land.**

2. Ratificatie van het Haags Verdrag

Het Haags Adoptieverdrag van 1993 werd op 27/02/2001 ondertekend, op 15/05/2002 geratificeerd en trad op 01/09/2002 in werking. Er werd geen bezwaar aangetekend tegen de toetreding van Bulgarije. Er zijn geen lopende moratoria.

→ **Bulgarije ratificeerde het Haags Adoptieverdrag.**

3. De bereidheid om rechtstreeks samen te werken van overheid tot overheid

Bereidheid tot samenwerking vanuit de centrale adoptieautoriteit

Het "Department of International Legal Child Protection and Intercountry Adoptions", ingebed in "Ministry of Justice" is de centrale adoptieautoriteit (CA) van Bulgarije. De communicatie met de CA van Bulgarije verloopt vlot. Vragen in verband met de hervorming interlandelijke adoptie en vragen bij specifieke kinddossiers worden vlot beantwoord. Contacten zijn constructief en een open dialoog is mogelijk.

De CA heeft haar 'country profile' op de website van het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie betreffende het internationaal privaatrecht (hierna: 'HCCH') geüpdatet in 2021. De "table on costs associated with intercountry adoption" werd niet ingevuld. De CA bezorgde deze informatie wel vlot aan VCA op specifiek verzoek.

De CA nam deel aan de "Special Commissions" van 2005, 2010, 2015 en 2022. De CA was niet actief in werkgroepen, bijvoorbeeld rond "financial aspects" en "illicit practices".

→ **De CA van Bulgarije is bereid tot samenwerking en reageert steeds vlot op vragen voor overleg of via e-mail.**

Mogelijkheid van rechtstreekse samenwerking van overheid tot overheid.

De mogelijkheid tot rechtstreekse samenwerking werd nog niet besproken met de CA van Bulgarije. Vanuit de regelgeving lijkt dit wel een mogelijkheid.

→ **De mogelijkheid van rechtstreekse samenwerking van overheid tot overheid is te verifiëren.**

4. Positionering van de adoptiepraktijk binnen het bredere zorg- en opvangsysteem van het land van herkomst in de praktijk

Regelgeving over taken en bevoegdheden in de jeugdbescherming door een overheidsinstantie

In Bulgarije zijn er drie structuren die verantwoordelijk zijn voor jeugdbescherming en monitoring van sociale diensten.

- "State Agency for Child Protection" (SACP) is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het nationale jeugdbeschermingsbeleid.
- "Agency for Social Assistance" (ASA), gestructureerd op 3 niveaus: "Social Assistance Directorates"(SAD) op gemeentelijk niveau, maar niet onder gemeentelijke bevoegdheid; "Regional Directorates for Social Assistance" (RDSA, op districtsniveau) en het nationale niveau (ASA). SAD staan in voor de toepassing van jeugdbeschermingsmaatregelen, gemonitord door ASA op nationaal niveau.
- Gemeenten leveren veel sociale diensten, zowel in eigen structuren als via NGO's en private diensten.

In Bulgarije is er uitgebreide wetgeving inzake jeugdbescherming. Er bestaat heel wat primaire en secundaire wetgeving, waaronder de "Child Protection Act", "Social Assistance Act" en de "Family Code". ISS geeft aan dat er een gebrek is aan coherentie tussen de verschillende regelgevende stukken.

Bulgarije doet aanzienlijke inspanningen om wetgeving en beleid af te stemmen op het IVRK. De "National Strategy for the Child 2008-2018" is de belangrijkste evolutie wat kinderrechten betreft. De focus wordt gelegd op ondersteuning van de familiale omgeving en alternatieve zorg, met prioriteit aan opvang door familie en pleegzorg ten opzichte van residentiële zorg.

"Child Protection Department" (CPD) van de "Social Assistance Directorate" van de gemeente waar het kind woont is verantwoordelijk voor de uithuisplaatsing van kinderen. Dit wordt gereguleerd door de "**Child Protection Act**". De rechtbank neemt de uiteindelijke beslissing over de plaatsing.

Artikel 4 van de "Child Protection Act" lijst de jeugdbeschermingsmaatregelen op, waaronder steun aan het gezin, plaatsing van kinderen bij familie, in pleegzorg en adoptie. Plaatsing in residentiële zorg kan enkel wanneer alle mogelijkheden tot plaatsing in een familiale omgeving uitgeput zijn.

De "Family Code:" legt de rechten van ouders en kinderen en de voorwaarden van inperking van ouderlijke rechten vast.

→ **Er is uitgebreide en voldoende heldere, maar niet steeds volledig coherente regelgeving betreffende procedures, taken en verantwoordelijkheden in de jeugdhulp.**

Jeugdbeschermingsmaatregelen in de praktijk

ISS en Unicef geven aan dat Bulgarije de afgelopen jaren grote stappen vooruit gezet heeft in de hervorming van jeugdbescherming, zeker wat betreft de-institutionalisering en het recht van kinderen om op te groeien in een gezinscontext.

Zorg door verwanten (kinship care) is de meest voorkomende vorm van uithuisplaatsing. Pleegzorg kende de afgelopen jaren een sterke groei en evolutie, hoewel er een groot aantal kandidaat-pleeggezinnen is waar geen kinderen worden geplaatst.

In de residentiële zorg wordt er sterk ingezet op kleinschalige familie-georiënteerde centra. Verder zijn er ook nog steeds klassieke residentiële voorzieningen voor kinderen van 0-3 jaar, 4-6 jaar, 7-18 jaar en voorzieningen voor kinderen met een beperking.

De "Child Protection Act" bepaalt dat het belang van het kind voorop dient te staan in alle beslissingen. ISS geeft echter aan dat er niet verder wordt gespecificeerd hoe het belang van het kind in specifieke omstandigheden te bepalen. De "Child Protection Act" bepaalt dat kinderen in gevaar bijzondere bescherming moeten genieten om scheiding van hun ouders te voorkomen en re-integratie te stimuleren. Maatregelen moeten worden genomen door SAD. Er is zijn heel wat richtlijnen en maatregelen, maar ze hebben te lijden onder een sterke versnippering. Een uitdaging blijft het gebrek aan sociaal werkers in de CPD en hun imago van kinderen weg te halen uit gezinnen, eerder dan gezinnen te helpen om samen te kunnen blijven.

→ **Jeugdbeschermingsmaatregelen in de praktijk zijn uitgebreid en evolueren positief, maar ze zijn nog voor verbetering vatbaar omwille van versnippering en een tekort aan middelen.**

Beleid van preventie en re-integratie naar het gezin van herkomst

Unicef geeft aan dat uithuisplaatsing van kinderen in de praktijk nog steeds onvoldoende wordt verhinderd en dat uithuisplaatsing niet steeds wordt uitgeoefend als ultieme maatregel. In de praktijk hangt het nog te vaak af van de individuele sociaal werkers hoeveel inspanningen er worden gedaan om het kind in het gezin van oorsprong te laten opgroeien.

Jaarlijks worden 2000 kinderen van hun gezin gescheiden. In totaal leven meer dan 11000 kinderen gescheiden van hun gezin in Bulgarije. Kinderen met een handicap en ROMA-kinderen hebben een hoger risico om gescheiden te worden van hun familie. Ze worden, mogelijk onder druk van professionals, sneller afgestaan. Unicef geeft aan dat beide doelgroepen in Bulgarije sterk worden gediscrimineerd.

→ **Het beleid van preventie en re-integratie naar het oorspronkelijke gezin is in de praktijk onvoldoende uitgewerkt, zeker voor wat kinderen met een handicap en ROMA-kinderen betreft.**

Centrale databank met gegevens over alle kinderen in de jeugdhulp

ASA beschikt over een geïntegreerd informatiesysteem waarin de data over alle kinderen in gevaar en uithuisgeplaatste kinderen geregistreerd zijn.

→ **Er is een centrale databank met gegevens over alle kinderen in de jeugdhulp.**

Inbedding van adoptie in het jeugdbeschermingssysteem

Adoptie is een jeugdbeschermingsmaatregel die is ingebed in de bredere jeugdbescherming. Dit wordt vastgelegd in de "Child Protection Act".

→ **Adoptie is als maatregel ingebed in het jeugdbeschermingssysteem.**

5. Consequente toepassing van het subsidiariteitsprincipe in interlandelijke adoptie

Inbedding van het subsidiariteitsprincipe in de regelgeving

Het principe van subsidiariteit ligt vast in de wetgeving.

De "Child Protection Act" bepaalt dat uithuisplaatsing van een kind enkel kan nadat alle mogelijkheden binnen het gezin zijn uitgeput. De Social Assistance Directorates (Agency for Social Assistance) en de Regional Directorates for Social Assistance zijn verantwoordelijk voor toepassing van het subsidiariteitsprincipe bij uithuisplaatsing van kinderen. De wetgeving bepaalt dat er eerst begeleiding moet worden aangeboden in de gezinscontext. Daarna worden de mogelijkheden onderzocht om het kind te plaatsen bij familie. Pas wanneer hier geen mogelijkheid is, wordt het kind buiten de eigen familie geplaatst.

→ **Het subsidiariteitsprincipe is ingebed in de regelgeving.**

Toepassing van het subsidiariteitsprincipe in de praktijk van binnenlandse adoptie

Er is een Nationaal Register voor kinderen die nood hebben aan adoptie en voor kandidaat-adoptieouders.

Uit cijfers van 2021 blijkt dat 4455 kinderen werden geplaatst binnen hun familie (kinship care) en dat 1690 kinderen werden geplaatst in pleeggezinnen.

Binnenlandse adoptie is de afgelopen 10 jaar sterk gedaald, tot 361 kinderen in 2021. Vooral gezonde kinderen worden binnenlands geadopteerd. ISS geeft aan dat dit kan te maken hebben met de negatieve perceptie over adoptie in Bulgarije. Binnenlandse adoptie wordt gepromoot via een jaarlijkse adoptiedag.

Unicef geeft aan dat preventie van uithuisplaatsing en re-integratie in het gezin van herkomst onvoldoende worden uitgewerkt in de praktijk.

→ **In de praktijk wordt het subsidiariteitsprincipe toegepast bij binnenlandse adoptie, hoewel er nog meer moet worden ingezet op preventie van uithuisplaatsing.**

Toepassing van het subsidiariteitsprincipe in de praktijk van interlandelijke adoptie

Een kind kan enkel interlandelijk worden geadopteerd wanneer de mogelijkheden voor binnenlandse adoptie zijn uitgeput.

Kinderen die in aanmerking komen voor binnenlandse adoptie worden geregistreerd in het "Full Adoption Children's Register", beheerd door het "Regional Social Assistance Directorate".

Kinderen die in aanmerking komen voor interlandelijke adoptie worden geregistreerd in het "intercountry Adoption Register" beheerd door "the Ministry of Justice".

De "Family Code" bepaalt het volgende: een kind kan pas worden voorgesteld voor interlandelijke adoptie (opname in het "Intercountry Adoption Register" na minstens zes maanden te zijn opgenomen in het "Full Adoption Children's Register". In die periode moeten minstens drie Bulgaarse kandidaat-adoptanten geselecteerd zijn, die geen adoptieaanvraag hebben ingediend, of er moet worden aangetoond waarom het onmogelijk bleek om kandidaat-adoptanten te selecteren.

Het aantal kinderen dat interlandelijk wordt geadopteerd blijft relatief hoog, met een aantal van 208 (waarvan 73 met bijzondere zorgnoden) in 2021. Bulgarije heeft het hoogste aantal interlandelijke adopties in Centraal en Oost-Europa. Unicef geeft aan dat dit hoge cijfer zorgwekkend is.

→ **In de praktijk zijn er uitgewerkte procedures om het subsidiariteitsprincipe bij interlandelijke adoptie consequent toe te passen. Het aantal kinderen dat interlandelijk geadopteerd wordt blijft echter relatief hoog.**

6. Adoptabiliteit

Centrale registratie van adoptabele kinderen

Bulgarije beschikt over een centrale registratie van adoptabele kinderen met aparte registers voor kinderen die in aanmerking komen voor binnenlandse, dan wel voor interlandelijke adoptie.

→ **Er is centrale registratie van adoptabele kinderen.**

Beoordeling van en beslissing tot adoptabiliteit

Bulgarije heeft uitgebreide regelgeving inzake adoptabiliteit.

Social Assistance Directorates (SAD) en Regional Social Assistance Directorates (RSAD) zijn de bevoegde publieke autoriteiten die de adoptabiliteit van een kind beoordelen. Adoptabiliteit wordt gereguleerd in de "Family Code".

Een kind moet opgenomen zijn in het "Full Adoption Children's Register" als voorwaarde voor adoptabiliteit. De rechtbank komt hier in principe niet in tussen, behalve wanneer er beroep tegen de beslissing wordt aangetekend. De rechtbank (Sofia City Court) neemt de beslissing tot interlandelijke adoptie.

→ **De beoordeling van adoptabiliteit gebeurt door een overheidsinstantie. De beslissing tot adoptabiliteit wordt genomen door de rechtbank.**

Situaties waarin een kind adoptabel kan worden verklaard

De Family Code bepaalt de situaties waarin een kind zich moet bevinden om adoptabel te kunnen worden verklaard. Het gaat over kinderen wier ouders gestorven zijn, het kind verlaten hebben, ontzet zijn uit de ouderlijke macht of van wie de ouders toestemming tot adoptie hebben gegeven. De criteria voor verlatenverklaring zijn echter niet volledig helder. Een definitie hiervan ontbreekt in de regelgeving.

Kinderen van ongekende ouders kunnen in aanmerking komen voor interlandelijke adoptie. Achterlating van een kind is een administratieve overtreding. Er is geen definitie van "child abandonment" in de Bulgaarse wetgeving. Volgens ISS is er geen formeel te volgen procedure en geen centrale registratie van kinderen van ongekende of vermiste ouders. De media worden ingeschakeld om ouders terug te vinden en politie en medische diensten worden betrokken in de zoektocht.

In de regelgeving is helder opgenomen in welke situaties uithuisplaatsing van kinderen kan gebeuren, maar er is geen volledige duidelijkheid over de criteria om kinderen adoptabel te verklaren.

Kinderen die interlandelijk geadopteerd worden zijn in de praktijk voornamelijk kinderen met bijzondere zorgnoden: oudere kinderen, kinderen met gezondheids- en ontwikkelingsproblemen en grotere sibling-groepen vanaf 3 kinderen.

→ **In de regelgeving is niet volledig duidelijk in welke situaties kinderen adoptabel kunnen worden verklaard.**

Onderzoek van psychosociale adoptabiliteit

ISS geeft aan dat de beslissing rond adoptabiliteit van een kind eerder een formele dan een evaluatieve beslissing is. Als de wettelijke voorwaarden vervuld zijn, wordt een kind opgenomen in het "Full Adoption Children's Register". In de regelgeving zijn geen duidelijke bepalingen over psycho-sociaal assessment terug te vinden. In de praktijk merken we dat dit wel voldoende aanwezig is in de kinddossiers.

→ **Er gebeurt onderzoek naar psychosociale adoptabiliteit in de praktijk, maar in de regelgeving is dit niet volledig helder.**

Toestemming van de oorspronkelijke ouders of wettelijke voogd

De Family Code (art. 84) bepaalt wie toestemming dient te geven bij adoptie. De biologische ouders moeten toestemming verlenen, wanneer ze gekend zijn en niet ontzet zijn uit de ouderlijke macht. Hun toestemming is niet vereist wanneer ze nooit de zorg voor het kind opnamen of binnen de zes maanden na plaatsing geen terugplaatsing van het kind in de familie aanvragen zonder gegronde reden.

→ **De toestemming van de oorspronkelijke ouders of wettelijke voogd is duidelijk geregeld.**

Begeleiding van de oorspronkelijke ouders

In de Family Code (art. 89) is opgenomen dat DSA de oorspronkelijke ouders moet inlichten over de gevolgen van de adoptie. Verder is er in de wetgeving niets opgenomen over begeleiding van de oorspronkelijke ouders die hun kind willen afstaan. Er is geen officiële informatie te vinden over ondersteuningsprogramma's. FIAC en HKM geven aan dat dit in de praktijk gebeurt door sociaal werkers en psychologen van lokale sociale diensten.

→ **Er is geen regelgeving, noch officiële informatie over begeleiding van de oorspronkelijke ouders.**

Toestemming van het kind

De Family Code (art. 84) regelt de toestemming van het kind bij adoptie. Het kind wordt gehoord vanaf 10 jaar en toestemming van het kind is vereist vanaf 14 jaar.

→ **Het is duidelijk wanneer het kind formeel toestemming dient te verlenen en wanneer het kind gehoord dient te worden.**

Stavingsstukken in het adoptiedossier op het moment van toewijzing

De documenten die nodig zijn wanneer een kind in het jeugdbeschermingssysteem wordt opgenomen, bij nationale adoptie en bij interlandelijke adoptie zijn vastgelegd.

Het kinddossier bij adoptie omvat het volledige traject dat het kind heeft doorlopen. Het kinddossier omvat onder meer een duplicaat van de geboorteregistratie, documenten van opname in het "Full Adoption Register", de toestemming van geboortelouder en kind (wanneer vereist), een sociaal rapport en een medisch rapport.

→ **Op het moment van toewijzing blijkt uit het adoptiedossier dat de legistische adoptabiliteit vastligt.**

Beleid over het samenhouden van siblings

In de "Family Code" is opgenomen dat siblings samen geadopteerd dienen te worden, wanneer ze een emotionele band hebben. Grote groepen van siblings kunnen door twee verschillende families geadopteerd worden, waarbij het behouden van de band tussen alle siblings aangemoedigd wordt.

→ **Er is een beleid over het samenhouden van siblings.**

7. Het verloop van de adoptieprocedure

Voorbereiding/ bindingsperiode voor het kind

Er is geen specifieke wetgeving over de voorbereiding van het kind op adoptie. ISS en de adoptiediensten (FIAC en HKM) geven aan dat dit in de praktijk gebeurt door sociaal werkers en psychologen.

Er is een bindingsperiode van één week voorzien waarin de kandidaat-adoptieouders het kind kunnen bezoeken in het weeshuis. Die bindingsperiode vindt plaats voor de definitieve adoptiebeslissing. Unicef uit bezorgdheid over deze relatief korte periode.

→ **Voorbereiding van het kind op adoptie is niet specifiek voorzien in de regelgeving, maar gebeurt wel in de praktijk. Er is voorzien in een korte bindingsperiode voor de definitieve adoptiebeslissing.**

Het matchingsproces

De "Intercountry Adoption Council" onder "Ministry of Justice" is verantwoordelijk voor het aanduiden van geschikte kandidaat-adoptanten voor een kind dat in aanmerking komt voor interlandelijke adoptie en voor assessment van de matching (Family Code art. 114). Dit betreft een interdepartementaal, permanent werkend orgaan. FIAC en HKM geven aan dat de procedures heel strikt zijn en het belang van het kind zeker garanderen. Unicef stelt zich vragen bij de basis waarop het belang van het kind wordt bepaald en in welke mate de voorkeur van de kandidaat-adoptanten hier doorweegt.

De rechtbank, "Sofia City Court", is bevoegd om beslissingen inzake interlandelijke adoptie te nemen. De minister van justitie stemt toe in de interlandelijke adoptie van een kind.

Het principe van "reversed flow" wordt toegepast bij kinderen met speciale zorgnoden. De Bulgaarse adoptiediensten nemen dan contact op met de adoptiediensten in de landen van opvang.

→ **De procedures en richtlijnen betreffende het matchingsproces zijn voldoende helder.**

8. Het vermijden van financiële risico's

Kosten en vergoedingen voor de adoptieprocedure op zich geregeld bij wet of overheid

Een aantal kosten zijn wettelijk bepaald in de Family Code (art. 113). De CA geeft aan dat sommige kosten bij wet bepaald zijn en dat andere kosten worden bepaald door de adoptiediensten onder toezicht van de CA. De CA monitort de kosten voor interlandelijke adoptie.

De voorzieningen voor jeugdhulp in Bulgarije worden gesubsidieerd door de overheid. Noch de interlandelijke adoptiedienst, noch de kandidaat-adoptieouders dragen hierin kosten.

→ **Er is een gedeeltelijke regeling van de kosten bij wet of overheid.**

Overzicht van de kosten in de praktijk

Betaling gebeurt via de adoptiedienst. Er gebeuren geen betalingen aan tehuizen of individuele contactpersonen. De kosten zijn vooraf duidelijk en worden via bank transfer betaald. De adoptiedienst in Bulgarije ontvangt een vast bedrag van 8000 euro per adoptiedossier. Er wordt niet gewerkt met een vast maandelijks salaris los van het aantal geadopteerde kinderen.

→ **Er is een duidelijk overzicht van de kosten in de praktijk.**

Donaties, contributies en projectsteun

Er worden geen contributies, noch projectsteun gevraagd.

Adoptiediensten en kandidaat-adoptieouders (begeleid door de adoptiedienst) kunnen vrijwillig donaties geven aan weeshuizen en opvangfaciliteiten. De CA verduidelijkt dat dit over het algemeen geen geldelijke bijdragen zijn en dat het in de meeste gevallen gaat over donaties nadat de adoptie werd voltooid.

→ **Contributies en projectsteun worden niet gevraagd. Donaties zijn vrijwillig en geldelijke bijdragen zijn uitzonderlijk.**

Overeenkomst kosten van de adoptiedienst met “table on costs” van HCCH

De “table on costs” op de website van HCCH werd niet ingevuld. De CA bezorgde wel vlot alle gevraagde informatie op specifiek verzoek.

→ **De “table on costs” van HCCH werd niet ingevuld door de CA.**

Specifieke aandachtspunten

Unicef merkt op dat het systeem van interlandelijke adoptie in Bulgarije als geheel (de totaliteit van samenwerkingen) hoogst ongebruikelijk is en kan leiden tot concurrentie, met negatieve gevolgen voor de betrokken kinderen. Bulgarije heeft in totaal 35 bureaus geaccrediteerd om te werken in 26 landen van opvang. Het aantal interlandelijke adopties gaat in stijgende lijn. In die zin is het ook zorgwekkend dat de adoptiediensten een vast bedrag per dossier ontvangen en dat geldelijke donaties zijn toegestaan.

9. Juridisch kader ter ondersteuning van adoptiebetroffenen in het recht op informatie over hun afkomst en/of hun zoektocht naar familieleden

Centrale geboorteregistratie

Alle geboortes worden geregistreerd in Bulgarije. Geboorteregistratie gebeurt op lokaal niveau, niet gecentraliseerd.

→ **Er is lokale, maar geen centrale geboorteregistratie in Bulgarije.**

Procedure voor inzage in het adoptiedossier in de regelgeving

Het geheim van adoptie is ingeschreven in de Bulgaarse wetgeving.

In de regelgeving is het recht van de geadopteerde op informatie over de herkomst niet als dusdanig ingeschreven. Wel is er een recht om vanaf 16 jaar informatie op te vragen. Artikel 105 in de Family Code bepaalt dat informatie over herkomst kan worden opgevraagd bij de rechtbank als daarvoor overtuigende redenen bestaan. De geboorteouders worden gehoord en de rechtbank beslist. Enerzijds blijkt dit in de praktijk een omslachtige procedure te zijn. Anderzijds is er in 2021 een zaak erkend waarin het zoeken naar objectieve feiten die belangrijk zijn voor de geadopteerde en waarbij het privéleven van de geboorteouders wordt gerespecteerd, geaccepteerd werden als “overtuigende redenen”. Deze zaak schept een positief precedent.

→ **Het recht op kennis over herkomst en identiteit werd niet in regelgeving opgenomen. Er zijn geen procedures voor inzage in het adoptiedossier opgenomen in de regelgeving.**

Regelgeving inzake wijziging van geboorteplaats en geboortedatum

Artikel 101 van de Family Code bepaalt dat er een nieuwe geboorteakte opgemaakt wordt met de nieuwe naam van de geadopteerde en de adoptieouders. Enkel de naam van het kind kan worden gewijzigd. Verder mogen geen gegevens worden gewijzigd in de nieuwe geboorteakte. De oorspronkelijke geboorteakte wordt verzegeld bewaard in de rechtbank. Er wordt bij adoptie geen afschrift van de oorspronkelijke geboorteakte bezorgd.

→ **Geboorteplaats en geboortedatum kunnen niet worden gewijzigd in de nieuwe geboorteakte.**

Professionele ondersteuning bij de zoektocht naar herkomst door de overheid

CHIP geeft aan dat er in de praktijk grote inspanningen gebeuren vanuit de CA om informatie over het kind voor wat betreft interlandelijke adoptie correct te verzamelen en te bewaren. Er is minder ondersteuning in het verlenen van toegang tot die informatie. In de praktijk zijn er NGO's (private actoren) die actief zijn in de ondersteuning, toegang tot en herstel van identiteit, waaronder de “Association Adopters and Adopted”. Er zijn ook intermediaire

organisaties waar geadopteerden een beroep op kunnen doen in de zoektocht naar hun geboorteparenten. CHIP concludeert hieruit dat er een beweging is in positieve richting wat het recht op herkomst betreft. Het rekenen op private actoren hiervoor blijft echter zorgwekkend.

→ **Er is geen professionele ondersteuning door de overheid bij de zoektocht naar herkomst.**

10. Inhoud kinddossier

Voldoende informatie in het kinddossier om de herkomst van het kind te achterhalen

Het kinddossier bij adoptie omvat het volledige traject dat het kind heeft doorlopen. Het kinddossier omvat onder meer een duplicaat van de geboorteregistratie, het nieuwe geboortecertificaat, documenten van opname in het "Full Adoption Register", de toestemming van geboorteparenten en kind (wanneer vereist), een sociaal rapport en een medisch rapport. FCA vermeldt dat de adoptiebeslissing heel uitgebreid en sterk gefundeerd is. In de adoptiebeslissing is voldoende informatie over de herkomst van de geadopteerde vervat. De Bulgaarse autoriteiten bezorgen echter niet het originele geboortecertificaat. Het is wenselijk om dit wel te bezorgen, zodat de biologische ouders kunnen worden opgenomen in het Belgische geboortecertificaat.

→ **Het kinddossier omvat voldoende informatie om de herkomst van het kind te achterhalen.**

Weergave van het volledige traject van het kind in het kinddossier

Het kinddossier omvat volgende informatie:

- Verklaring van het Ministerie van Justitie inzake toestemming met de start van de adoptieprocedure;
- Kinderapport met de vereiste toestemmingen en informatie over de identiteit, de jeugdbeschermingsmaatregelen, relatie met geboortefamilie, geschiktheid voor adoptie, gezondheid en medische geschiedenis, psychosociale ontwikkeling en houding ten opzichte van adoptie (bij kinderen vanaf 10 jaar).

De oorspronkelijke geboorteakte wordt niet aan het kinddossier toegevoegd. Het kinddossier bevat geen identiteitsgegevens van de geboorteparenten.

FCA geeft aan dat de dossiers voldoende gestoffeerd zijn, met onder meer een heel uitgebreid en gemotiveerd adoptievonnissen. FCA geeft aan dat een afschrift van de oorspronkelijke geboorteakte ontbreekt.

→ **Het volledige traject van het kind wordt weergegeven in het kinddossier.**

3. Beslissing betreffende de huidige samenwerking interlandelijke adoptie met Bulgarije

Op basis van bovenstaande overwegingen en de informatie in het ingevulde beslissingskader voor Bulgarije, **beslist VCA om de samenwerking met Bulgarije verder te zetten.**

Dit betekent concreet dat kandidaat-adoptanten met een contract hun procedure onverwijld kunnen verderzetten. In het kader van deze beslissing, engageert VCA zich om rechtstreeks contact opnemen met de CA van Bulgarije om de overwegingen bij deze beslissing in een persoonlijk gesprek toe te lichten, alsook met het oog op verdere afspraken rond de samenwerking.

Bij het maken van verdere afspraken zal onder meer worden gefocust op het vermijden van financiële risico's, het recht op kennis over herkomst en identiteit en het aanleveren van zo volledig mogelijke informatie in de kinddossiers (het ontbreken van de oorspronkelijke geboorteakte).

Ariane Van den Berghe
Vlaams adoptieambtenaar

